

Kohtuasi C-740/22**Eelotsusetaotlus****Saabumise kuupäev:**

2. detsember 2022

Eelotsusetaotluse esitanud kohus:

Itä-Suomen hovioikeus (Ida-Soome apellatsioonikohus, Soome)

Eelotsusetaotluse kuupäev:

30. november 2022

Apellant:

Endemol Shine Finland Oy

[...]

30. novembri 2022. aasta eelotsusetaotlus

[...]

APELLANT: Endemol Shine Finland Oy (edaspidi „äriühing“)**ESE: teabe esitamise taotlus****Itä-Suomen hovioikeuse (Ida-Soome apellatsioonikohus) määrus****Kohtuasja ese**

- 1 Kohtuasjas on tegemist küsimusega, kuidas tõlgendada Euroopa Parlamendi ja nõukogu 27. aprilli 2016. aasta määruse (EL) 2016/679 füüsiliste isikute kaitse kohta isikuandmete töötlemisel ja selliste andmete vaba liikumise ning direktiivi 95/46/EÜ kehtetuks tunnistamise kohta (isikuandmete kaitse üldmäärus) artikli 2 lõiget 1 ja artikli 4 punkti 2. Eelkõige soovitakse teada, kas isikuandmete suuline edastamine on isikuandmete töötlemine isikuandmete kaitse üldmääruse artikli 4 punkti 2 tähenduses. Lisaks on küsimus selles, kas üldsuse juurdepääsu ametlikele dokumentidele on isikuandmete kaitse üldmääruse kohase õigusega isikuandmete kaitsele võimalik määruse artiklis 86 osutatud viisil ühitada nii, et juhul, kui esitatakse taotlus edastada teave taotlejale suuliselt, on füüsilise isiku

suhtes tehtud süüdimõistvaid kohtuotsuseid ja füüsilise isiku õigusrikkumisi käsitlev teave kohtu isikuregistrist piiranguteta kättesaadav.

Määravad asjaolud

- 2 Äriühing taotles Etelä-Savon kärjäoikeuselt (Lõuna-Savo esimese astme kohus) suuliselt teavet füüsilise isiku suhtes pooleli olevate või lõpetatud kriminaalmenetluste kohta. Kohtu sõnul paluti andmeid selleks, et teha kindlaks, kas riigihankes osaleva isiku kohta on tehtud kandeid karistusregistrisse.

Teabe esitamise taotluse käsitlemine Kärjäoikeuses (esimese astme kohus)

- 3 Kohus märgib, et alus, millele tuginedes esitas äriühing andmete töötlemise taotluse, ei ole isikuandmete kaitse seaduse (Tietosuojalaki) § 7 peatükis 2 nimetatud alus süüdimõistvaid kohtuotsuseid või õigusrikkumisi puudutavate andmete töötlemiseks. Seetõttu leidis Kärjäoikeus (esimese astme kohus), et äriühingule ei saa taotletud andmeid edastada, olgugi et tegemist on avalike otsuste või avaliku teabega vastavalt üldkohtute menetluste avalikkust käsitlevale seadusele (Laki oikeudenkäynnin julkisuudesta yleisissä tuomioistuimissa). Ka otsing kohtu infosüsteemides oleks tähendanud isikuandmete töötlemist, mistõttu ei saanud taotletud teavet avaldada ka suuliselt. Lepinguline kokkulepe kui selline ei ole samuti piisav alus süüdimõistvaid kohtuotsuseid või õigusrikkumisi puudutavate andmete töötlemiseks. Eespool nimetatud põhjustel jättis kohus äriühingu teabe esitamise taotluse rahuldamata.
- 4 Äriühing esitas Kärjäoikeuse (esimese astme kohus) otsuse peale apellatsioonkaebuse Itä-Suomen hovioikeusele (Ida-Soome apellatsioonikohus). Apellatsioonkaebuses väitis äriühing muu hulgas, et teabe esitamise taotluse rahuldamine pooleli olevaid või lõpetatud kriminaalmenetlusi puudutavate andmete suulise edastamisega ei ole isikuandmete töötlemine määruse artikli 4 punkti 2 tähenduses. Hovioikeus (apellatsioonikohus) andis äriühingu apellatsioonkaebusele, millega taotleti menetluse jätkamist, menetlusloa. [lk 2]

Kohaldatavad õigusnormid

Liidu õigus

- 5 Isikuandmete kaitse üldmääruse artikli 2 lõige 1 sätestab, et määrust kohaldatakse isikuandmete täielikult või osaliselt automatiseeritud töötlemise suhtes ja isikuandmete automatiseerimata töötlemise suhtes, kui kõnealused isikuandmed kuuluvad andmete kogumisse või kui need kavatsetakse andmete kogumisse kanda. Määruse artikli 4 punkti 2 kohaselt on määruses kasutatav mõiste „isikuandmete töötlemine“ isikuandmete või nende kogumitega tehtav automatiseeritud või automatiseerimata toiming või toimingute kogum, nagu kogumine, dokumenteerimine, korrastamine, struktureerimine, säilitamine,

kohandamine ja muutmine, päringute tegemine, lugemine, kasutamine, edastamine, levitamise või muul moel kättesaadavaks tegemise teel avalikustamine, ühitamine või ühendamine, piiramine, kustutamine või hävitamine.

- 6 Määruse artikkel 86 sätestab, et avaliku sektori asutus või avaliku sektori organ või erasektori organ võib avalikes huvides oleva ülesande täitmiseks avaldada tema valduses olevates ametlikes dokumentides sisalduvaid isikuandmeid kooskõlas liidu õigusega või kõnealusele avaliku sektori asutusele või organile kohaldatava liikmesriigi õigusega, et ühitada üldsuse juurdepääs sellistele ametlikele dokumentidele ja käesoleva määruse kohane õigus isikuandmete kaitsele.

Riigisisised õigusnormid

Isikuandmete kaitset käsitlevad õigusnormid

- 7 Pärast isikuandmete kaitse üldmääruse jõustumist võeti Soomes vastu uus isikuandmete kaitse seadus (Tietosuojalaki). Isikuandmete kaitse seaduse § 1 sätestab, et seadusega täpsustatakse ja täiendatakse isikuandmete kaitse üldmäärust ja selle riigisisest kohaldamist. Isikuandmete kaitse seaduse (Tietosuojalaki) § 2 kohaselt kohaldatakse seadust kooskõlas isikuandmete kaitse üldmääruse artikli 2 kohaldamisalaga.
- 8 Isikuandmete kaitse seaduse (Tietosuojalaki) § 28 näeb ette, et asutuse isikuregistrist teabe saamise õigusele ja asutuse isikuregistris sisalduvate isikuandmete muul viisil avaldamisele kohaldatakse asutuste tegevuse avalikustamist reguleerivaid õigusnorme.
- 9 Isikuandmete töötlemist kriminaalasjades ja seoses riigi julgeoleku kaitsmisega reguleeriva seaduse 5.12.2018/1054 (Laki henkilötietojen käsittelystä rikosasioissa ja kansallisen turvallisuuden ylläpitämisen yhteydessä 5.12.2018/1054) § 1 lõike 1 sätestab, et pädevad asutused kohaldavad seadust isikuandmete töötlemisel, kui tegemist on muu hulgas kriminaalkohtumenetlusega. § 1 lõike 4 kohaselt on seadus siiski kohaldatav vaid sellistele isikuandmete töötlemise toimingutele lõike 1 tähenduses, mis toimuvad tervikuna või osaliselt automatiseeritult või mille puhul töödeldavad isikuandmed moodustavad või peavad moodustama registri või registri osa. Seaduse § 2 lõike 2 kohaselt kohaldatakse asutuse isikuregistrist teabe saamise õigusele ja asutuse isikuregistris sisalduvate isikuandmete muul viisil avaldamisele asutuste tegevuse avalikustamist reguleerivaid õigusnorme.

Avalikustamist käsitlevad õigusnormid

- 10 Vastavalt üldkohtute menetluste avalikkust reguleeriva seaduse 30.3.2007/370 (Laki oikeudenkäynnin julkisuudesta yleisissä tuomioistuimissa 30.3.2007/370) §-le 1 on kohtumenetlus ja kohtutoimikud avalikud, kui viidatud seaduses või

mõnes muus seaduses ei ole ette nähtud teisiti. Seaduse § 4 kohaselt on andmed, mis puudutavad kohtuasja menetlevat kohut, kohtuasja täpset liiki, menetluse käiku ning kohtuistungiga aega ja kohta, samuti poolte identifitseerimiseks vajalikud andmed avalikud. Seaduse § 7 lõike 2 kohaselt on igapäev õigus saada avalikes menetlustoimikutes sisalduvat teavet. Seaduse § 13 lõike 1 kohaselt on menetlustoimikutes sisalduva teabe andmise viisi suhtes kohaldatav asutuste tegevuse avalikustamise seaduse 21.5.1999/621 (Laki viranomaisten toiminnan julkisuudesta 21.5.1999/621) § 16. [lk 3]

- 11 Asutuste tegevuse avalikustamise seaduse 21.5.1999/621 (Laki viranomaisten toiminnan julkisuudesta 21.5.1999/621) § 13 lõige 1 sätestab, et toimiku sisu kohta teabe esitamise taotlust tuleb täpsustada nii, et asutus saab kindlaks teha, millise toimiku suhtes on taotlus esitatud. Asutus aitab teabe taotlejal kandraamatu ja muude registrite abil identifitseerida toimikut, milles sisalduvat teavet ta saada soovib. Teabe taotleja ei pea avalikustama oma isikut ega oma taotlust põhjendama, välja arvatud juhul, kui see on vajalik, et asutus saaks teostada oma kaalutusõigust või kindlaks teha, kas taotlejal on õigus saada toimiku sisu kohta teavet. § 13 lõike 2 kohaselt peab taotleja – kui ei ole eraldi sätestatud teisiti –, taotledes teavet salastatud toimikust, asutuse isikuregistrist või muust toimikust, milles sisalduvat teavet võib avaldada ainult teatavatel tingimustel, märkima teabe kasutamise eesmärgi, esitama muud asjaolud, mis on vajalikud teabe avaldamise tingimuse täidetuse hindamiseks, ning vajaduse korral märkima, kuidas tagatakse andmete kaitse.
- 12 Asutuste tegevuse avalikustamise seaduse 21.5.1999/621 (Laki viranomaisten toiminnan julkisuudesta 21.5.1999/621) § 16 lõike 1 kohaselt edastatakse teave toimiku sisu kohta suuliselt või nii, et toimik jäetakse asutusse tutvumiseks, sellest koopia tegemiseks või selle kuulamiseks, või nii, et väljastatakse toimiku koopia või väljatrükk. Teave toimiku avaliku sisu kohta esitatakse taotletud viisil, kui see ei põhjusta asutuse tegevuse vastuvõetamatut häirimist toimikute suure arvu või koopiategemise keerukuse tõttu või muul võrreldaval põhjusel.
- 13 Asutuste tegevuse avalikustamise seaduse 21.5.1999/621 (Laki viranomaisten toiminnan julkisuudesta 21.5.1999/621) § 16 lõike 3 kohaselt võib asutuse isikuregistris sisalduvaid isikuandmeid – kui seaduses ei ole sätestatud teisiti – edastada koopia või väljatrükina või elektroonilisel kujul, kui vastuvõtjal on isikuandmete kaitset käsitlevate sätete alusel õigus selliseid isikuandmeid säilitada ja kasutada.

Eelotsusetaotluse vajalikkus ja taust

- 14 Hovioikeus (esimese astme kohus) menetleb isikuandmete töötlemist puudutavat kohtuasja, milles asjakohaseks lahendamiseks on vaja tõlgendada isikuandmete kaitse üldmääruse artikli 2 lõiget 1, artikli 4 punkti 2 ja artiklit 86.
- 15 Euroopa Kohus on asunud seisukohale, et juhul, kui kohus lubab isikuandmeid sisaldavate menetlusedokumentidega tutvuda, kusjuures dokumentidega tutvumise

võimalus antakse ajakirjanikele koopiade kättesaadavaks tegemisega, on tegemist isikuandmete töötlemisega (24. märtsi 2022. aasta kohtuotsus X ja Z vs. Autoriteit Persoonsgegevens, C-245/20, ECLI:EU:C:2022:216, punktid 37–39).

- 16 Hovioikeuse (apellatsioonikohus) hinnangul on vaja selgeks teha, kas isikuandmete kaitse üldmääruse artikli 2 lõiget 1 ja artikli 4 punkti 2 tuleb tõlgendada nii, et füüsilise isiku suhtes pooleli olevate või lõpetatud kriminaalmenetluste kohta suuliselt teabe esitamine kujutab endast isikuandmete töötlemist määruse tähenduses. Euroopa Kohus ei ole sellele küsimusele vastanud.
- 17 Isikuandmete töötlemine asutustes on Soomes reguleeritud isikuandmete kaitse seadusega (Tietosuojalaki), kuid teisest küljest – kuna asutuste andmed on avalikud ning tulenevalt isikuandmete kaitse seaduse (Tietosuojalaki) §st 28 ja isikuandmete töötlemist kriminaalasjades ja seoses riigi julgeoleku kaitsmisega reguleeriva seaduse (Laki henkilötietojen käsittelystä rikosasioissa ja kansallisen turvallisuuden ylläpitämisen yhteydessä) § 2 lõikest 2 – ei ole isikuandmete töötlemisega üldjuhul seotud piiranguid vaja alati järgida. Isikuandmete kaitse ja avalikkuse põhimõtte ühitamiseks näeb asutuste tegevuse avalikustamise seaduse (Laki viranomaisten toiminnan julkisuudesta) § 16 ette, et asutuse isikuregistris sisalduvaid isikuandmeid võib edastada üksnes koopia või väljatrükina või elektroonilisel kujul. Kuna viidatud paragrahv ei hõlma asutuse isikuregistris sisalduvate isikuandmete suulist edastamist, on ebaselge, kuidas tuleb isikuandmete kaitset ja avalikustamise põhimõtet ühitada ning kuidas tuleb arvesse võtta olulisi isikuandmete kaitsega seotud aspekte, kui asutuse isikuregistris olevaid isikuandmeid edastatakse suuliselt. **[lk 4]**

Eelotsuse küsimused

Hovioikeus (apellatsioonikohus), olles andnud pooltele võimaluse esitada eelotsusetaotluse kohta oma seisukohad, otsustas menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule järgmised eelotsuse küsimused:

1. Kas isikuandmete suuline edastamine kujutab endast isikuandmete töötlemist isikuandmete kaitse üldmääruse artikli 2 lõike 1 ja artikli 4 punkti 2 tähenduses?
2. Kas üldsuse juurdepääsu ametlikele dokumentidele on isikuandmete kaitse üldmääruse kohase õigusega isikuandmete kaitsele võimalik määruse artiklis 86 osutatud viisil ühitada nii, et juhul, kui esitatakse taotlus edastada teave taotlejale suuliselt, on füüsilise isiku suhtes tehtud süüdimõistvaid kohtuotsuseid ja füüsilise isiku õigusrikkumisi käsitlev teave kohtu isikuregistrist piiranguteta kättesaadav?
3. Kas teisele küsimusele vastamisel on oluline, kas taotleja on äriühing või eraisik?

[...]